

Artikel – Hoe AI kennis en kunde beïnvloed

Inleiding

Dit artikel gaat over hoe AI-systemen met en zonder mensen kennis maken en waar daar een gevaar in zit. En hoe je als mens je besluit/mening aanpast in een groep.

In de eerste jaren van AI hebben we die systemen volgestopt met data. Alles wat op het internet te vinden was is erin gegaan. Dat heeft geleid tot protesten van schrijvers, schilders, muziek makers en zo meer die protesteerde dat AI hun werk aan het kopiëren ging. Toen kwamen er andere ontwikkelingen die AI slimmer maakte, namelijk dat men nieuwe informatie in het AI stopte en dat AI-systeem dan daarvan leerde.

Nu de kern van mijn betoog:

AI raakt in een echokamer. Als AI eerst alles wat mensen hebben opgeschreven en op het internet hebben gezet, opgeslurpt hebben. Daarvan geleerd. En dan nu zelf allerlei dingen op het internet gaan zetten. En dat dan weer opslurpen. Dan gaat die AI-systemen in een rare cirkel van eigen gelijk/kennis raken. In een 'echokamer'.

Jij past je mening aan. Is dat slim? Mensen hebben dat ook. Als je A van mening bent, en andere zijn B van mening. Dan gaat jouw A mening na verloop van tijd naar mening B. Lees verder!

Meningsvorming binnen een netwerk

Hoe gaat dat je mening vorming in een groep? Het DeGroot-model is een klassiek wiskundig model voor sociale leerprocessen en meningsvorming binnen een netwerk. In plaats van complexe psychologische factoren, gebruikt het model simpele lineaire algebra om te verklaren hoe een groep mensen, of AI-modellen, tot een consensus komt.

Wie heeft het bedacht? Het model is bedacht door Morris H. DeGroot (1931–1989), een Amerikaanse statisticus aan de Carnegie Mellon University. Hij was een pionier in de Bayesiaanse statistiek en besluitvormingstheorie.

Waarom is het bedacht? Hij wilde begrijpen hoe een groep individuen, die elk een eigen beginmening hebben, tot een gezamenlijk standpunt kunnen komen door simpelweg naar elkaar te luisteren.

De kern van het model is dat je tot een eind mening komt, via een ping-pong van meningen in de groep:

1. Je begint met een mening (bijvoorbeeld een getal).
2. Je kijkt naar je burens in een netwerk en geeft hun meningen een bepaald gewicht (gebaseerd op hoeveel je hen vertrouwt).
3. Je herkent je eigen mening aan de hand van dat gewogen gemiddelde.
4. Dit proces herhaalt je totdat iedereen in de groep (meestal) op exact dezelfde waarde uitkomt: de consensus.

Wat is het nut dit te weten?

Het is een oud model, uit 1974, maar weer relevant. Voor besluitvorming van mensen en AI-systemen.

Minder extra kennis en kunde. Als je alleen luistert naar mensen die hetzelfde als jij zijn, dan raakt kennis en meningen in gesloten groepen. En komt er weinig tot geen extra kennis en kunde.

AI-systemen kletsen maar wat. AI-systemen gaan mekaars data bijeen zetten en daarvan denken dat het nieuwe kennis is. En daarvan leren. Dus bijten in hun eigen staart of zo kan je zeggen.

Consensus creëert middelmatigheid. Door wat de groep zegt te nemen als iets waarvan je het midden gaat zoeken. Je gaat zoeken naar de 'grootste gemene deler' en zo je mening vormen. Dan raak je pieken en dalen kwijt, en zit je in veilig in de middelmaat van dingen doen. En heb je een consensus die fout is. De unieke of slimme afwijkende meningen zijn weggepoetst.

In Jip en Janneke taal

Stel je voor dat jij en twee vrienden (vriend A en vriend B) en jullie moeten een keuze maken. Iedereen heeft een mening, maar je luistert ook naar de anderen.

Je verdeelt je aandacht over die vrienden.

De een krijgt een beetje meer van je aandacht, want die vindt je leuker. Nadat je geluisterd hebt, pas je jouw mening een beetje aan. En dan ga je luisteren naar de ander. En past weer je mening een beetje aan.

In cijfer gezegd:

Ronde 1: Iedereen begint met een eigen getal (bijv. een cijfer voor een restaurant).

Ronde 2: Je past je cijfer aan op basis van je 'aandacht-verdeling'. Als jij 40% aandacht naar vriend A geeft en hij vindt het restaurant een 10, terwijl jij een 5 gaf, dan wordt jouw nieuwe cijfer een 7.

Ronde 3, 4, 5...: Je blijft dit luisteren en je mening bijstellen doen.

De uitkomst: De Consensus.

Waarschuwing. AI, gelijk mensen, kunnen onzin maken

Hoe gaat dat dan met AI? De schrijver Prof. Daron Acemoglu (won Nobelprijs in 2024) waarschuwt in zijn artikel voor het volgende.

Stel dat een AI-model alle meningen op internet verzamelt en daar een gemiddelde van maakt. Als wij vervolgens die AI-teksten weer gaan lezen en gebruiken als onze eigen mening, ontstaat er een cirkel.

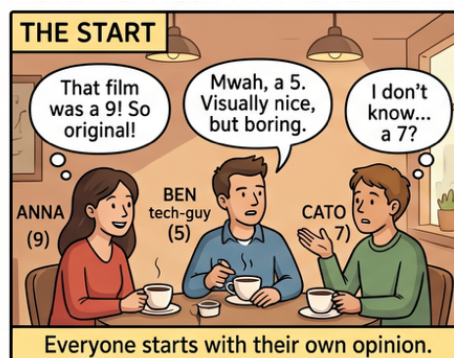
Het gevaar is dat de diversiteit verdwijnt. Omdat de AI alles middelt, worden unieke of slimme afwijkende meningen weggepoetst. We eindigen allemaal met exact dezelfde (soms foute) mening, simpelweg omdat de wisselwerking in het internet ons die kant op duwt.

In een stripverhaal

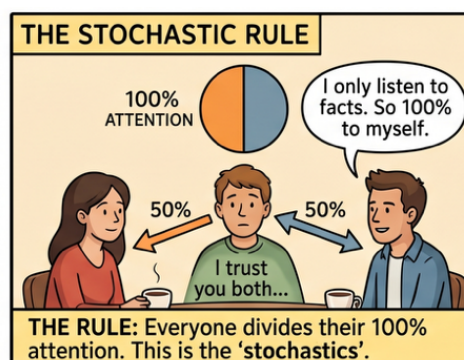
Als je in België woont vindt je stripverhalen leuk. Dus met AI maakte ik er een. Die ik overigens een paar dagen erna in het Nederlands probeerde te zetten, maar dat wilde Gemini niet meer voor me doen 'want er stonden mensen op'.

Stel je ging met vrienden na de film. Je zit daarna wat na te praten...

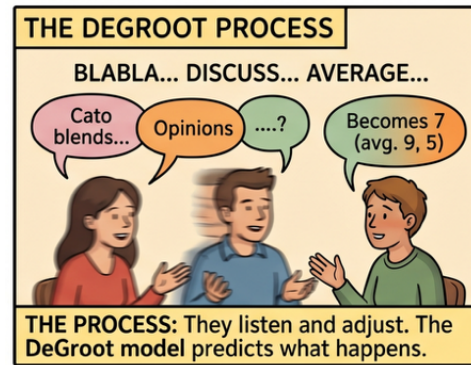
Plaatje 1. Je zit gezellig samen te praten over hoe leuk de film was.

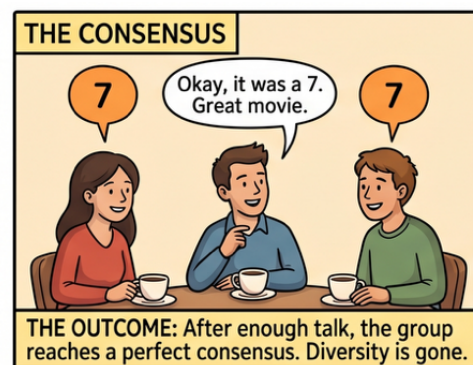
Plaatje 2. Je verdeelt je aandacht over je twee vrienden. Je ziet hoe ze hun 'aandacht' verdelen. Ben luistert alleen naar zichzelf, terwijl Cato haar aandacht splitst.

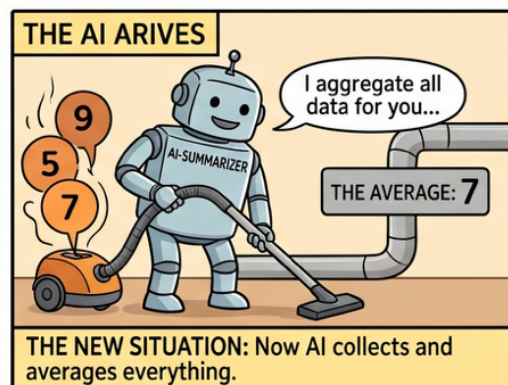
Plaatje 3. Het DeGroot-model treedt in werking. Door te discussiëren en te 'middelen', verdwijnen de uitersten (de 9 en de 5) en komt de groep op een consensus van 7. De diversiteit is weg.

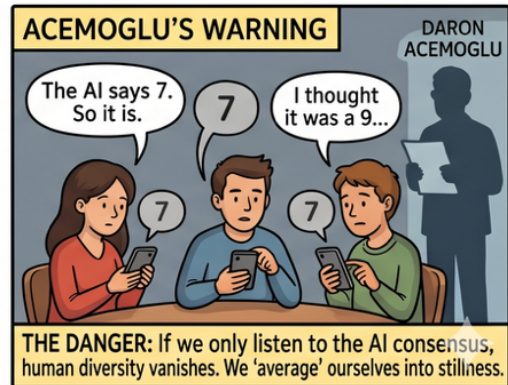
Plaatje 4. Iemand stelt vast dat we met mekaar het een 7 vonden. Dus 'de groep' vindt dat nu. Euh... Gelukkig ben ik eigenwijs. Of zoals dat in veel vergaderingen gaat, stelt iemand vast dat het een 7 was. Iedereen houdt zijn mond, maar verlaat de vergadering en na een minuut al zegt, 'die 7 was het voor mij niet hoor, ik blijf het een 9 vinden.

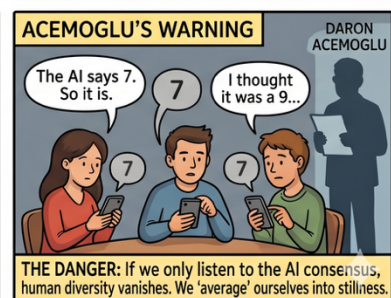
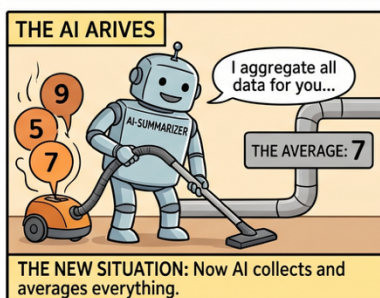
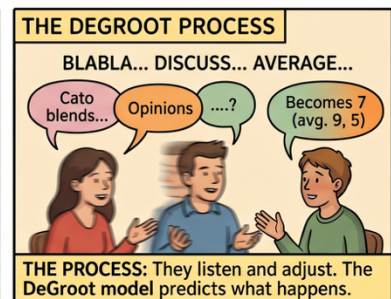
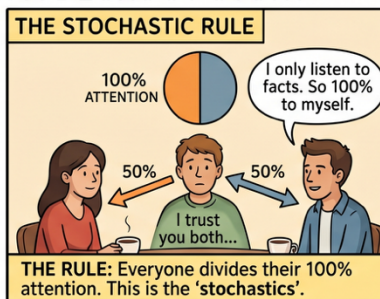
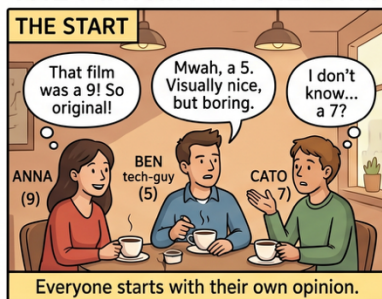
Plaat 5. AI wordt ingezet. De robot zuigt alle data op en maakt er één uniform gemiddelde van.

Plaat 6. We luisteren naar AI... maar vragen ons af of het wel klopt....

THE MATRIX OF MEANING: A DEGROOT STORY

Bronnen

Ik begon aan dit artikel nadat ik de podcast luisterde van *Best AI Papers Explained*. Dit bespreekt het wetenschappelijke artikel getiteld: 'How AI Aggregation Affects Knowledge'. De aflevering werd gepubliceerd op 11 april 2026 en duurt ongeveer 23 minuten.

Het artikel waarin dit model werd geïntroduceerd is: DeGroot, M. H. (1974). "Reaching a Consensus". Gepubliceerd in het tijdschrift *Journal of the American Statistical Association*.

Rudolph Regter, 24 april 2026

